

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

IV. leto

V Gorici, mali traven 1883.

4. zvezek.

Prezvzišenega kardinala Pečija, škofa peruškega,

n a g o v o r

na ude bratovščine tretjega reda svetega Frančiška
v Asizu.

Perva in najimenitniša skupščina tretjega reda je asiška; ona ima tudi to posebno čast, da ji papeži vedno enega izmej kardinalov dajo za variha, zavetnika ali pokrovitelja. Pred desetimi leti so papež Pij IX. za to odločili kardinala Pečija, tadanjega škofa peruškega, kateri so bili že takrat tudi sami v tretjem redu, in zdaj na stolu svetega Petra sede tako goreče delajo za povzdigo in razširjanje te neprehvalivne vstanove svetega Frančiška. 26. listopada 1873 so v cerkvi svetega Vitala slovesno prevzeli to častno službo ter nagovorili tamkaj zbrane ude tretjega reda z lepimi in priserčnimi besedami, ki jih podajamo tukaj, prepričani, da bodo gotovo tudi naše častite bravece ogrele in še bolj vnele in navdušile za red, ki ga sicer ne le posvetnjaki zaničujejo, temuč celo mnogi verni kristijani prezirajo in premalo cenijo.

Ko so me nedavno blagovolili imenovati naš sveti oče papež Pij IX. variha najimenitniše bratovščine tretjega reda svetega Frančiška, ki je že iz starodavnih časov v tem se-

rafinskem mestu vstanovljena, tedaj se je odperl moj duh najprijetniši radosti. Ker že iz najnežniših let častim in občudujem slavnega očaka asiškega, cenil sem vedno tretji red, ki ga je on vstanovil, kaker zavod kerščanske modrosti od Boga navdahnjen in rodoviten na obilnih dobrotah v korist vere in celega človeštva, kaker to skušnja in zgodovina učite. Ne morem drugači, kaker radovati se, ko se vidim izvoljenega k taki časti, in jako sem vesel denes, ker sem mej vami, da prevzamem novo opravilo, ki se mi je zaupalo.

Ker sem vam za variha postavljen, mi je nad vse ljubo, da vas morem precej v začetku zagotoviti, predragi, da si bom od svoje strani na vso moč prizadeval pospeševati, koliker mogoče bolje, vašo vstanovitev, da se bode vedno bolj naraščala, in da bode, pomlajena z novo močjo, kaker drevo večnega življenja svoje veje po vašem mestu in drugod ponosno raztegala. Res je, da moje želje in moje prizadevanje potrebuje vaše sodelavnosti, da se doseže zaželjeni vspeh; ali pogum mi daje misel in prepričanje, da ste si svesti imenitnosti svojega podjetja in dragocenega sadu, kterelega plodno seme je tretji red, ter da boste, s tem navdušeni, podvojili marljivost in, namestu da bi se vstavljali na nastopljene poti, nadalje hiteli po nji s kerščansko plemenitoserčnostjo, s pravo gorečnostjo in stanovitnostjo. Neumni posvetnjaki vam bodo rekli, da je vaša častitljiva družba zgolj malovrednostna, temna in nazadnjaška reč, nikaker primerna potrebam dandanašnjega časa. Ali vi, stanovitni v svojem sklepu, se boste smejali njih blebetanju, vi boste junaki nepremagljivi, ki boste nevstrašljivo prenašali njih zasramovanje, in ker boste imeli vedno pred očmi začetek in natoro vašega zavoda in imenitni cilj, proti kteremu je namenjen, boste lahko zmagali nad njimi in lahko jih boste prisili k molku.

In resnično, vi dobro poznate, kakšen je bil glede zadržanja stan kerščanskega sveta v začetku trinajstega stoletja. Neka pretirana nagnjenost do posvetnega blaga in telesnih sladnosti, neki nevkročen pohlep, vstreči svojim strastem in termam, in dosledno neka oterpnjenost v božjih rečeh, neka neskerbnost, neka nevednost, in morebiti neko zaničevanje svete vere, neki prevzeten duh, ki se je puntal

zoper vsako božjo in človeško oblast, — to je poglavitni značaj tistega veka. Predragi, ali poznate zvestejšo in natančnijo podobo spačenosti današnjih časov? Dobro! ravno ko je gledal take razmere, je zastokal iz globočine serca vaš velikodušni someščan Frančišek, „čiger čudovito življenje bi se“ — da govorim s pesnikom — „bolje opevalo v nebeški slavi,“ in poln tiste nadčloveške gorečnosti, ki je lastna velikim duhovom, ki so postavljeni od božje previdnosti, da popravijo, kar je pokvarila človeška hudoba, je sklenil, akoravno je bil le priprostega kupca sin, na pomoč hiteti zoper tako veliko pokvarjenost, ter znova obuditi v ljudskih sercih plamen tiste ljubezni, ki je njemu gorela v persih. In iz tako blagega namena znebi se on, ganjen in navdušen od duha božjega, še mladenič vsega očetovskega blaga, reče velikodušno „z Bogom!“ vsemu, kar ve, da je pozemeljsko in posvetno, se prepaše s ponižnim konopcem, in siromak in jadovit, s terdnim zaupanjem na srečen vspeh, začne oznanjevati ko nov apostelj pokoro in ljubezen. Njegov glas, okrepčan in poterjen z velikodušnim zgledom, mu pridobi obilno število nasledovavcev, ketere zapre, da bi jih bolje obvaroval pred okuženim svetom, v samostan, kjer bi mogli na najkoristniši in najgotoviši način hoditi po stezi Kristovi, posvečeni Gospodu s trojno obljubo, popolnega vboštva, čistosti in pokorščine, in s terdnim sklepom, da se hočejo deržati svetega evangelija do najzadnjega sveta popolnosti. In na tak način je on vstanovil redove manjših bratov in vbogih gospê, ki jih imenujemo po sveti Klari klarise. — Ali s tem ni bila še previdena velika množica, katerim se ni bilo mogoče zatekati v samostane. Opazil je to sveti mož in na vsaki način je hotel preskerbeti tudi njo. In res, prevedel jo je z novim zavodom, ki je odpert vsim brez razločka časti in spola. Tu je namerjaval s pomočjo zvestega izpolnjevanja evangelijske postave in prostovoljnega zatajevanja samega sebe, s pomočjo vaje v čednosti in duha molitve in pokore, napraviti iz vsih kristijanov eno samo redovno družino živečo mej svetom in mej posvetnimi opravili, ali popolnoma oddaljeno od posvetnega duha. In ta zavod je bil ravno tretji red, keterega najlepši in najodličniši oddelek ste vi. S tim, vidite, da se raztega posebni poklic manjših bratov in vbogih gospê brez razločka

na vse ljudi, da se razširjuje duh svetega Frančiška po vesoljni človeški družbi, z eno besedo, da se vresničuje njegova glavna misel, posvetiti cel svet s pomočjo ljubezni božje. In Bog je, to vam je znano, blagoslovil delo svojega ponižnega in zvestega hlapca, obrodilo je čudovite vspehe in tretji red se je naglo širil po vsem svetu, kakor neizmeren požar ljubezni božje. Prihitela je čudovita množica ljudstva vsake verste in vsakega stanu v velikem številu; kralji, cesarji, škofje, kardinali in papeži so tekmovali z ljudstvom, zapisovaje se v novi zavod, čiger prvi sad, ki se je hitro pokazal, je bilo nepričakovano izboljšanje zadržanje, splošna vernitev k pobožnosti in k veri očetov in neka posebna ljubezen do vsaketera čednosti; sad, ki je nagnil naslednike svetega Petra, da so red obsuli z najveličastnejšimi pohvalnimi besedami, da so ga obogatili sè vsemi zakladi, ki jim jih daje v roko sveta cerkev.

Iz tega se lahko sklene, da je resnično nagnjenje do tretjega reda, o katerem govorimo, toliko, kakor resnično nagnjenje do zavoda, ki je v prvi versti katoliški, zavoda, ki je poterjen sè splošnim soglasjem vsih pravih kristijanov, zavoda, ki so ga nezmotni izreki papeški večkrat imenovali svetega, zaslužljivega in primernega kerščanski popolnosti. Pospeševati tedaj dobro stanje in napredek takega reda, je toliko, kakor zdatno pospeševati delo, ki je največe koristi za vero, dobro vedenje in grajansko družbo; je toliko, kakor zdravilo dati obilnim slabostim, ki bolno delajo človeško družbo; je toliko, kakor prizadevati si, da se znova vstanovi na svetu kraljestvo čednosti in zlasti ljubezni. In kaj bi se moglo misliti pripravnjšega in primernjšega potrebam tekočega časa? O, Bog daj, da bi mogle mej tolikimi revami, ki nas tarejo, mej tolikimi hudobijami, ki smo prisiljeni živeti mej njimi, gledati naše oči, kako množice v velikih trumah hitijo za asiškim vboščekom! Kako bomo zagotovljeni, da gledamo v njih ravno toliko orodja roke božje, da podari svetu zopet izgubljeni pokoj in tisti tako zaželjeni mir!!

Pobožno gibanje proti tretjemu redu serafinskemu, ki se je začelo kazati v tih zadnjih letih v nepričakovanih razmerah, posebno v naši Italiji, goji v nas prevesele nade. Potrebno je pa, da se mu ne stavijo zapreke, spodobi se, da

se vdamo podučljivi v roke Vsegamogočnemu ter hitro gremo za glasom jagnjeta božjega, naj kliče kamerkoli hoče. In zatorej, ako more imeti moja beseda kaj moči v vaših sercih, ako imam kaj veljave v vaših očeh, vse to želim porabiti, da vas k temu na najposebniši način spodbudim; vas, pravim, ker ste prva bratovščina tretjega reda, ker imate srečo, da vam je prav v rojstnem kraju vašega svetega očaka zibel tekla, ker imate srečo, da živite blizu češčenega prahu njegovega in velikih mož, ki so bili prvi pripravljene za njim hoditi, — ki morate biti središče, od koder ima izvirati gibanje in moč drugih skupščin. Tedaj, ako ste bili mej pokvarjenim in pohujševajočim svetom izvoljeni vi, da predstavljate prvo skupščino tretjega reda, ako živite po svoje v domovini serafinskega očeta, podučeni sè svitlimi zgledi njegovega življenja; — bodite hvaležni njemu, ki daje vse dobro, pokažite se vredne tiste milosti, s katero vas je obdal, in visoke naloge, za katero vas odločuje. Polni tiste ognjene gorečnosti, ki je plamenela v svetem očaku, podpirajte krepko, bolj s popolnim odterganjem od posvetnih reči, kaker z besedo, z natančnim spolnjevanjem predpisanih pravil vašega zavoda, sè zgledom čistega življenja, sè svetim pogumom, ki premaga vsak ozir na ljudi, s tem podpirajte svoje brate po drugih mestih in deželah, in slednjič bodite posvetnim v spodbujenje, da bodo tudi oni nastopili z vami eno pot, ketere začetek in napredek je čednost, in ketere konec je sama blažena domovina nebeška.



Svetega Antona čudeži.

IV. Gobe.

Mej naj hujše bolezni, ki jih je neskončno pravični Bog kedaj poslal grešnemu človeštvu, štejem o gobe. Doma je ta bolezen v Jutrovih deželah; v srednjem veku pa je bila zanesena, menda po križanskih vojskah, tudi v Evropo, in dosti gobavih se je nahajalo zlasti na Laškem, Francoskem, Španjskem in Nemškem. Gobe so veljale za nalezljive; zato so take bolnike ločili od drugih ljudi, kaker smo imeli priložnost omeniti že v prejšnjih letnikih „Cvetja“.

Leka zoper to bolezen niso imeli, in splošno mnenje je bilo, da je neozdravljiva. Miloserčnosti dobrih ljudi in sploh kerščanski ljubezni so bili prepuščeni ti vbogi. Svetnikom in svetnicam so bili naj ljubši; radi so jih čedili ter jim stregli, ker so si mislili, da imajo pred sabo Jezusa terpečega.

Jezus Kristus je v svoji vsegamogočnosti s čudeži ozdravljaval in očiščeval gobave, kaker nam pripoveduje sveti evangelij; v življenju svetnikov in svetnic božjih pa beremo, da je dal to čudovito moč tudi svojim ljubim služabnikom. O svetem Antonu Padovanskem se pripoveduje sledeči čudež, ki ga je storil nad gobavim.

Neki vbog gobav mož, ki je slišal dosti govoriti o Antonovih čudežih, je dobil veliko zaupanje, da bi mogel na priprošnjo tega velikega svetnika ozdraveti. Podal se je tedaj na pot v Padovo. Mejpotoma sreča vojaka krivoverca, ki je zasmehoval Antonove čudeže. Ta reče gobavemu: „Kam pa vender greš, tepec? Ali res misliš, da bodo prah in kosti tistega meniha vslisale tvoje prošnje? Le reci mu, da naj pošlje meni tvoje gobe; jaz se ne bojim mervih!“ Gobavi se ne zmeni za psovaje hudobnega človeka; opiraje se na bérle gre zaupljivo naprej ter z veliko težavo prileze do svetišča svetega Antona, kjer počne goreče moliti in na pomoč klicati svetnika. Mejtrem sladko zaspil in v sanjah se mu prikaže sveti Anton v prečudno prijetni podobi ter mu reče: „Vstani, brat moj, ti si zdaj popolnoma zdrav; nesi pa svoje berle tistemu vojaku, potrebuje jih namreč, ker je poln gob!“ — In tako je bilo tudi v resnici. Mož se prebudi in zdrav je bil popolnoma. Da bi izpolnil povelje svetnikovo pa gre hitro vojaka iskat, in najde ga žalostnega, vsega polnega gob. Dá mu svoje bérle ter pravi: „Moj svetnik mi je zapovedal, da naj ti dam berle, ker je mene ozdravil.“ — Ko je videl tako strašno kaznovan vojak ta dva očitna čudeža, ni bilo težko pregovoriti tudi njega, da je obžaloval preserčno svojo hudobijo ter sklenil do mogočnega svetega Antona se obrniti, da bi mu pomagal. Dá se nesti k svetnikovemu altarju, kjer obljubi, da hoče popboljšati življenje ter postati zvest sin svete katoliške cerkve, če mu sveti Anton izprosi zdravja. In zgodi se tretji čudež, vojak naenkrat ozdravi ter zvest storjeni obljubi postane dober katoličan in goreč častivec svetega Antona.

V. Hudi.

Dragi bravec, ti gotovo nisi eden izmed tistih, ki neverjetno z glavo majejo, ko slišijo o hudiču govoriti, ki ošabno nos vihajo in svojo prebrisanost, učeno glavo visoko povzdigujejo ter se zaničljivo posmehujejo njim, ki verujejo, da je Bog ošabne angelje pahnil v pekel in terdijo, da je peklénsčak sovražnik človeštva že od začetka, da si na vso moč prizadeva razširiti svoje kraljestvo na zemlji ter pogubiti koliker le mogoče ljudi; — ali mnogo tacih ošabnih vsevedežev je na svetu. Le-ti so njegovi zvesti služabniki; — zaj se trudijo in delajo in vender v svoji slepoti pravijo, da hudič ne more vplivati na človeštvo. — da ga ni! — Mi pa se držimo svetega pisma. To govori, da nasledek greha naših pervih starišev niso samo dušne in telesne kazni, ampak da je Bog preklel tudi zemljo: „Ker si poslušal glas svoje žene . . . bođi prekleta zemlja v tvojem delu“ (I. Mojz. bukve 3, 17.). Sveti Pavel imenuje satana boga tega sveta, ki je oslepil um nevernih (II. list do Kor. 4, 4.); — „poglavarja, kateri v tem zraku oblastuje, duha, kateri zdaj dela v otrocih nevere“ (I. do Efež. 2, 2.); on pravi, da — „se nam ni vojskovati zoper meso in kri, ampak zoper poglavarstva in oblasti, zoper gospodovavce tega temniga sveta, zoper hudobne duhove v podnebj“ (I. do Efež. 6, 12.). — Satan ima sicer le oblast čez neverne in terdovratneže, čez verne pa ne, ker mu jo je Kristus vzel: „Zdaj bo vojvoda tega sveta izveržen“, pravi Jezus pri sv. Janezu (12, 31.), to je, zdaj, ko se bliža moja smert, se zgodi, da bodo ljudje od greha, od večne smerti, iz oblasti hudičeve rešeni; — vernim tedaj ne more škoditi, če se z božjo pomočjo vojskujejo in premagujejo skušnjave, k hudemu pa jih vender le more skušati: „Hudič, vaš zopernik, hodi okoli, kaker erjoveč lev, in išče, koga bi požerl“ (I. Petr. 5, 8.). Sveti Avguštin pa primerja hudiča prav pomenljivo priklenjenemu psu, ki more le nje popasti, kí se mu bližajo.

To svojo oblast do človeka, ki mu jo je Gospod Bog v svoji neskončni modrosti še pustil, pa zna zviti naš sovražnik dobro porabiti. On ne miruje. Zdaj pride z eno, zdaj z drugo skušnjavo; zdaj se loti človeka v tej, zdaj v drugi podobi, da ga zapeljuje k hudemu. V resnici, vedno se je treba vojskovati zoper napade peklenskih moči! Ali človek je slab; če se le na samega sebe, na

svojo lastno moč zanaša, če je malomaren in ne čuje skerbno nad svojimi počutki, ga premaga hudič, preden se zave. Treba nam je torej podpore, in to je božja milost, za katero moramo z ponižnim srcem prositi; potem pa si moramo poiskati in pridobiti pomočnikov mej izvoljenimi božjimi, katerim je Jezus Kristus posebno moč dal zoper peklenske duhove. Mej njimi je tudi v tem oziru eden najmogočnejših sveti Anton Padovanski.

1.

Sveti Anton, po kerstnem imenu Ferdinand, je bil desetleten hlapčič, ko je hodil v šolo k veliki cerkvi v Lizbonu. Že takrat je bil vsem tovarišem najlepši zgled; rad je molil in pridno se je učil. Bog in vsi dobri ljudje so imeli nad njim veliko dopadenje. Peklenskemu sovražniku pa ta svetost in pridnost nič kaj ni bila po volji. Ko je bil Ferdinand nekedaj v cerkvi, se mu prikaže vidno v pasji podobi. Mladič ga popodi sè znamenjem svetega križa, ki ga je naredil s perstom na marmorno stopnjico, eno iz mej tistih, ki se gre po njih na kor okoli altarja, kjer se duhovne molitve opravljajo. Znamenje svetega križa se je vtisnilo v kamen kaker v voljan vosek, in še dandanašnji ga ljudstvo časti. To je prvi čudež, ki ga je storil sveti Anton.

2.

V Mompeljerskem samostanu na Francoskem je bil novice, po imenu Peter, ki ga je hudič vedno nagovarjal, da bi proč vergel kuto ter se vernil mej svet. Sveti Anton, ki so mu bile po božji milosti znane skrivnosti serca človeškega, je spoznal veliko nevarnost, v kateri je bil ta mladi brat. Pokliče ga k sebi, mu odpre usta, dihne v obraz in pravi: „Sprejmi svetega Duha.“ Brat Peter izgubi nato zavednost ter se zgrudi na tla. Sveti Anton ga vzdigne in bratje, ki so se stekli, vprašajo novica, kaj da mu je bilo. On odgovori, da je bil v nebesih; povedati je hotel še več, — ali svetnik mu zapove, da naj molči. To nebeško razsvetljenje mu je dalo moč, skušnjava je izginila, ostal je v redu, zgledno živel in vmerl v sluhu svetosti.

3.

Hudiču se nikaker ni dopadlo, da je beseda svetega Antona poslušavcem tako v serca segala in toliko dobrega sadu obrodila. Zato mu sklene nagajati in z raztresenostjo zamoriti vtisek njegovih besed. Ko je tedaj sveti Anton nekega dne pridigal v Piju

(Puy) na Francoskem, se vmeša satan ko pismonosec mej veliko množico poslušavcev, rije sem ter tja ter na glas poprašuje po neki ženi, ki ji ina važno pismo izročiti. Ko jo najde, ji na dolgo in široko pripoveduje, na kako strašan način je bil eden njenih sinov vmorjen, ter ji da pismo. Ko sliši vboga mati to strašno novico, žaluje in joka na ves glas; mej poslušavci nastane nemir in šepetanje. Sveti Anton pa da z roko znamenje, da naj vtihnejo, ter pravi ženi, da naj se potolaži, ker njen sin živi in je zdrav in kmalu ga bo videla; temu pismonoscu pa naj nihče ne verjame, ker je satan sam, ki je prišel v tej podobi, da bi motil poslušavce, da ne bi pridiga sadu obrodila. Sè strašnim krikom je izginil nato peklenščak. Ko so se poslušavci pomirili, se oberne sveti Anton k njim ter jim začne govoriti o zvijačah peklenškega sovražnika opominjaje jih, naj se ga varujejo sè vso skerbjo.

4.

Neki drugkrat je pridigal sveti Anton pod milim nebom. Vedel je, da hudič zopet nekaj namerja, in to je ljudstvu tudi razodel berž ko je začel govoriti. Naenkrat, v sredi pridige, se podere pridižnica sè strašnim ropotom; vender se ni zgodilo nikomer nič hudega. Pridižnico naglo popravijo in svetnik je nadaljeval z gorečnostjo svoje govorjenje, ljudstvo pa ga je pazljivo poslušalo do konca.

5.

Na nekem popotovanju skozi Limoško škofijo je srečal sveti Anton nekega redovnega brata, ki mu razodene svoj dušni stan ter toži, da ga nadlegujejo strašne skušnjave zoper sveto čistost. Brat se svetniku v serce smili, in ker ga le-ta prosi, menja ž njim svojo kuto. Komaj je dal brat Antonovo obleko na-se, že je izginila nesramna poželjivost in nič več ga ni nadlegovala. Iz tega lahko prevedimo, kako ljuba je bila Bogu deviška čistost, ki jo je sveti Anton do konca neomadežano ohranil.

6.

Sveti Anton je mnogo duš iztergal hudiču iz žrela; zato mu je le-ta skušal obuditi sovražnike, ki bi ovirali njegovo vspešno delavnost ter ga ob zaupanje pripravili pri ljudstvu. Hudobi se je zdelo, da doseže to najlažje sè zavidnostjo in obrekovanjem. Ali sveto življenje Antonovo je vničilo vse zlobne namere njegovih nasprotnikov. Ker mu tako ni mogel škoditi, mu hoče vzeti življe-

nje. — Bilo je ob štiridesetdanskem postu leta 1231. Sveti Anton je imel postne pridige v Padovi. Že je čutil vodenico, za katero je pozneje tudi vmerl; ali on ni gledal na bolezen, ampak z naj večjo gorečnostjo se je trudil še zadnjikrat sejati seme božje besede na obširno polje. Padova je ves ta čas praznovala. Kupci so zaperli svoje prodajalnice, rokodelci so pustili svoje delo, ter šli poslušat svetnika. Od daljnih krajev so ljudje v procesijah derli v Padovo, bičali se mej potjo in peli spokorne pesmi. Do trideset tisoč poslušavcev je imel vsaki dan in mnogi so se spokorili. To je bodlo hudiča! — Neko noč, bilo je kmalu v začetku posta, se približa svetemu Antonu, ki je počival od trudapolnega dela na golih tleh. Že je bil zaspal, kar ga prime hudič za gerlo ter ga duši na vso moč. Sveti Anton se stresne, kliče na pomoč presveto Devico Marijo ter moli v duhu Marijino pesem: „O gloriosa Domina“ — „O preslavna gospa“, na čelu pa se zaznamenja sè svetim križem. Hudič se vstraši in izpusti svetnika. Nebeška luč razsvetli celico, sveti Anton pa vidi hudiča, kako beži. Priserčno se nato zahvali svoji nebeški pomočnici, ki jo je vedno ko svojo najslajšo mater ljubil in častil.

7.

Neka Sofija iz Trevizanske marke, žena nekega Janeza iz Kastelfranka, je bila že deset let od hudiča obsedena. Pisalo se je leta 1278, in njen dobri mož dobi terdno zaupanje, da bo še to leto na praznik svetega Antona vboga žena rešena te velike nadloge. Zato jo pelje v Padovo, in nič ne zaderžuje žene, da ne bi vstopila v cerkev. Vsa mirna poljubi svetnikov grob, in ker je bila tako nenavadno pohlevna, so menili, da je že oproščena, ter gredo iz cerkve, da bi se vernili domov. Pa komaj so prišli iz hiše božje, kar se ji začne obraz na vse strani zvijati in tako močno je začela divjati in razgrajati, da so precej spoznali, da je še obsedena. Vernejo se proti cerkvi svetega Antona, pa s tako močjo se zoperstavlja žena, da niso mogli do cerkve. Privežejo jo na stol in nesajo do vrat. Ali preden vstopijo, se zlomi stol, vervi se raztergajo in več mož si dolgo zastonj prizadeva, da bi jo privlekli do altarja svetnikovega. Terdno so pa vsi zaupali, če bi se le z roko dotaknila altarja, da bi gotovo ozdravela. Naposled se jim posreči; in komaj so pri altarju, berž položi vbožica roke nanj in vsklikne: „Oh sveti Anton! Vsmiljenje!“ In sveti Anton jo vsliši. Obraz se verne v natorno podobo, telo se pomiri in odslej je popolnoma

zdrava. Iz serca se zahvali svojemu rešitelju in ž njo skupaj hvallijo pričujoči mogočnega pomočnika.

8.

V Santarenu, neki vasi na Portugiškem, je živela ob času kralja Dionizija (1279—1325), moža svete Elizabete Portugiške, vboga žena, ki jo je hudič vedno zapeljal k samomoru. Z obupanjem nad božjo milostjo jo je navdajal zaradi njenih velikih pregreh, in celo v podobi križanega se ji je prikazoval, Boga se delal ter ji govoril: „Ti si me tako zelo razžalila, da ti odpustim grehe le, če sama sebe vmoriš“. — Zopet ji je rekel neki drugkrat: „Jaz ti odpustim, če greš in skočiš v reko Težo, in potem ti bom dal sveti raj“. — Vbožici se je zdelo, da je to resnično božja prikazen in vse je verjela. Na praznik svetega Antona, ki ga je še vedno častila, je imela posebno hudo skušnjavo in tedaj gre z domu, da bi skočila v vodo. Loti se je pa vender neka dvojba, ali je to res volja božja, ali le skušnjava, in ker je šla ravno mimo cerkve manjših bratov, stopi noter ter moli pred altarjem svetega Antona in prosi razsvetljenja, kaj ji je storiti. V molitvi zaspi, in v spanju se ji prikaže sveti Anton, ter ji reče: „Hrani pri sebi ta listek, pa boš prosta napadov hudičevih“. Ko se prebudi, najde res na vratu obešen listek iz pergamenta, na katerem je stalo pisano: „Glejte križ ☩ Gospodov! Bežite sovražne moči, zmagal je lev iz Judovega rodu, korenine Davidove, aleluja, aleluja!“ — Komaj je te besede prebrala že je minila skušnjava; njena duša se je vpokojila in skesanega serca je sprejela svete zakramente.

Ko je kralj Dionizij o tem čudežu slišal, je hotel tudi on videti pergament, ki ga je bila žena od svetega Antona sprejela. Ko so mu ga prinesli, ga je obderžal ter shranil mej drugimi svetinjami in mnogo čudežev se je po tem listku zgodilo. Ali še tisti večer se verne hudič k ženi ter jo skuša še hujše ko poprej. Mož gre vprašat manjše brate za svet in na njih priporočilo da zapisati ravno tiste besede na drug listek, ki ga da blagoslovit. Tega priveže potem ženi okoli vratu in zopet so jenjale skušnjave in vseh dvajset let, ki je še živela, je nigdar več ni nadlegoval peklenski sovražnik.

9.

V Ferrari je bilo neko obsedeno dekle, ki je je hudič silno trafil. Mati je pelje v Padovo. Ko ste bile še v kerčmi, joka, moli

in prosi nesrečna žena ter priporoča svojo hčer svetemu Antonu, da bi jo rešil hudega duha. In glej! svetnik se ji prikaže v prijetni podobi ter jo tolaži z besedami: „Bodi vesela, zakaj tvoja hči je že zdrava“. Žena gre gledat, in v resnici, hči je bila rešena peklenskih napadov. Lahko si mislimo, kako priserčno ste se zahvalili mati in hči dobrotljivemu svetemu Antonu! —

10.

Neka deklica, z imenom Marija, je sedela nekega dne pod orehovim drevesom blizu reke Brente na Laškem, ter pasla živino. Kar se ji prikaže hudič v podobi črnega človeka, jo zgrabi ter nese hitro kaker blisek pod drugo orehovo drevo. Tamkaj jo verže sè vso močjo na tla, in tako hudo je ravnal potem ž njo, da ji je izvinil vse herbtne kosti; vsa razbita in polomljena je obležala. Strah in groza jo je bilo videti. Pet let je terpela vbožica strašne bolečine in nihče ji ni mogel pomagati. Mej tem je vmerl sveti Anton in mnogo se je govorilo o njegovih čudežih. Ko slišijo stariši nesrečne deklice pripovedovati, kako mogočen pomočnik je sveti Anton, dobijo zaupanje. Vzamejo deklico ter jo nesejo in položijo na posteljo, kjer je Anton svojo sveto dušo izdihnil. To je bilo zadosti, da je popolnoma ozdravela; čutila je, kaker bi se je neka roka nalahkoma dotikala. Bila je roka svetega Antona!

11.

Leta 1649 je živel v Rimu v naj večji revščini mož z imenom Andrejec Petračelli. Ena leto že je bil brez dela in primoran je bil beračiti, da bi zderžal sebe in svojo družino. Naposled je popolnoma obupal. Bilo je 15. svečana, ko obhaja sveta cerkev praznik prenesenja svetega Antona, katerega je še vender nekoliko častil, ko se je gladen in ves v obupnosti potikal po ulicah rimskega mesta. Kar sreča nekega gospoda, ki ga vpraša, zakaj je tako žalosten. Andrejec mu razloži svoje reve in nadloge ter pristavi: „Jaz bi šel rad služiti, in kè bi bilo treba tudi samemu hudiču, samo da bi imel kaj jesti“. Ta gospod, ki je ž njim govoril, pa je bil v resnici hudič. „Jaz bi te rad vzel v službo“, pravi Andreju, „ali moram odpotovati jutri v Jenovo“. Ker se mu Andrejec le ponuja, se naposled pogodita, da se snideta drugi dan v Flumičinu ter skupaj odpotujeta v Jenovo. Nato pelje gospod svojega novega služabnika v neko kerčmo, imenovano „pri roži“, ter vkaže kerčmarju, naj da Andreju jesti in piti v obilnosti. Drugo

jutro na vse zgodaj se napoti Andrej proti Flumičinu. Blizu hriba Testačaja naleti na drugega hudiča v podobi popotnika, ki se mu ponudi za spremljevalca. Komaj pa prideta iz mesta skozi vrata sv. Pavla, srečata manjšega brata za na pot oblečenega, s palico v roki in prepasanega. Ta stopi mej Andrejca in njegovega spremljevalca ter zavpije nad poslednjim: „Kako se prederzneš, ti pošast hudobna, kako se prederzneš ropati duše, ki mene časte? — Poberi se satan peklenski!“ Hudič zaerjuje strašno: „Oh Anton Lizbonski, ti me povsod preganjaš! Nikjer ne najdem miru pred tabo!“ — Nato da Andrejcu še krepko zaušnico ter zbeži. Andrejec je bil ves prestrašen; sveti Anton mu daje serénost, očita mu pa njegovo obupnost in ga opominja, da naj se spokori. Tudi mu obljubi, da mu hoče na strani stati, in da se mu bo zanaprej boljše godilo. Andrejec se verne v mesto in pripoveduje, kar se mu je pripetilo; kerčmar pa pove, da se je denar, ki mu ga je hudič dal za plačilo, spremenil v ogelje. Andrejec se je nato izpovedal skesanega serca ter je hvalil svetega Antona, ki ga je rešil iz rok hudičevih.

12.

Štiri leta je bilo preteklo meseca listopada 1668, odkar je bila žena bogatega kupca v Padovi od hudiča obsedena. Zastonj so duhovniki izganjali iz nje peklenskega duha po predpisanih cerkvenih obredih. Naposled jo nesejo h grobu svetega Antona ter položijo tamkaj na tla. Žena začne vpiti kaker pogubljena duša, tako da vse pričujoče groza obide. Naenkrat pa vstane, gre v altarno ogrado, ki jo za seboj zapre, ter se vleže na grob svetnikov. Tako leži ves čas maše, ki se je za njo brala. Po maši vstane zdrava, in vselega obraza se oberne k pričujočim vprašaje, kje je tisti manjši brat, ki jo je peljal h grobu. Nihče ji ni vedel povedati, ker niso videli nobenega brata. Enoglasno pa so vpili: „Ah, sveti Anton je bil, ki jo je tjakaj peljal ter je storil ta čudež.“

13.

V Ferrari so neko dekle grozno trapili hudobni duhovi. Ljudje so se vsi tresli pred njo, ko so videli, kako je sama sebe mesarila, kako je nemirno sem ter tja se lučala ter skušala škoditi sebi in koliker mogoče tudi drugim. Oče je vmerl od žalosti zaradi tolike nesreče svoje hčere; dva strica sta vzela siroto k sebi. Ali ko vidita, v kakšni nevarnosti sta onadva in drugi, jo prikleneta s ščetinami k nemu voglu hiše, in kaker s psom so ravnali z nesre-

čnim dekletom. Mati njena je bila britko žalostna, ko je videla, kako se dela z otrokom njenim! Pomagati vboga ni mogla, ali molila je neprenehoma, postila se in opravljala druga dobra dela, da bi ji Bog milost izkazal in rešil nesrečno dete. Največe zaupanje je stavila v svetega Antona; po njem je pričakovala pomoči. In ne zastonj! Nekega dne se ji prikaže svetnik ter jo potolaži. „Vstani, o žena“, ji pravi, „tvoja hči je že zdrava“. Mati vstane, gre in vidi, da se je vresničilo, kar ji je svetnik naznanil. Od veselja poskakovaje ji sname ketine ter oznanjuje povsod, kaj se je zgodilo; celo mesto je nato vrelo skupaj, da vidi čudo. Ona pa je šla sè hčerjo v Padovo zahvalit se svetemu Antonu za milost, ki jima jo je sprosil pri Bogu. V spomin je pustila ketine tankaj.

14.

Neki padovanski meščan, ki je bil nagujen k vražam, je hotel izvedeti neke skrivnosti. Iz tega namena gre k nekemu goljufu, ki se je pečal s čaranjem. Le-ta pelje lahkovernega bedaka po noči na polje, naredi ris, postavi moža v sredo, sam pa se vstopi na kraj in začne klicati hudiča. Kmalu se prikažejo strašne pošasti ter vprašajo vbogega moža, kaj da hoče. Ta se prestraši, obžaluje v sercu svoje hudobno početje in nič ne odgovori. Toda pošasti se zmaščujejo nad njim; v tem hipu ima oči in jezik na zatilniku, na obrazu pa so videti le prazne luknje. V tako žalostnem stanu ga pustijo in izginejo. Drugo jutro pridejo kmetje na polje ter zaglegajo izpačenega človeka. Strah in groza jih strese, pa kmalu premaga vsmiljenje. Peljejo torej moža v cerkev k svetišču svetega Antona, kjer vsi molijo za siromaka, ki obžaluje svojo pregreho ter goreče kliče svetnika na pomoč. Ko izgovori duhovnik pri sveti maši besede: „Hvaljen bodi, ki pride v imenu Gospodovem!“ se mu vernejo oči na svoje mesto. Neizrečeno je bilo veselja vseh, ki so to videli; v cerkvi je postalo živahno, tako da duhovnik ni mogel nadaljevati maše, dokler mu niso povedali čudeža, ki se je bil zgodil. Še z večo gorečnostjo moli potem duhovnik in ko pride pri sveti maši do „glejte Jagnje božje“, ta hip je bil tudi jezik zopet v ustih. Zdaj se ljudstvo ne more več premagavati in: „Živi veliki svetnik, živi sveti Anton!“ se razlega po celi cerkvi.

Meščan, ki je bil tako čudovito ozdravljen, se potem skesano izpove svojih grehov in le pri Bogu in njegovih svetnikih je iskal zanaprej pomoči.

V Linářižu na Portugiškem, v škofiji Gvárdijski, je živila neka bogata, mogočna gospa, z imenom Lupa. Bila je skopa, grozovita, lakomna, ošabna, nevsmiljena. Skozi trinajst let ji je služil hudiček v podobi služabnice. On je bil njen svetovalec ter jo je zapeljal k vsaki le mogoči krivici, silovitosti in zatiranju bližnjega. Edino to je imela gospa dobrega nad seboj, da je še nekoliko častila svetega Frančiška in svetega Antona. Ako ravno se je služabnica zelo zoperstavljala ter ji po moči odsvetovala, dala je tudi večkrat milostinjo manjšim bratom, ko so bili ali na popotovanju, ali pa na biri. — Bolezen je vergla naposled to gospo na smertno posteljo, ali nič ji bilo mari za zveličanje duše, ako ravno je čutila, da gre njeno življenje h koncu. Le obupanje nad božjo milostjo je napolnjevalo njeno serce. V tem ji naznanijo, da sta prišla dva popotna frančiškana. Gospa jih pusti pred-se, služabnica pa izgine. — Eden ptujcev je bil videti starejši ter se je prijetno obnašal; drugi je bil cvetoč mladenič in nebeška lepota ga je obdajala. Brata stopita k smertni postelji ter začneta milo in prijazno govoriti o dušnem zveličanju, o smerti, ki se bliža, in spravi z Bogom, ki je potrebna.

„Ah, zame je že prepozno“, pravi nato bolnica, ter globoko zdihne; „jaz imam toliko grehov, in tako veliki so, da ni zame več vsmiljenja pri Bogu“.

„Ne govorite tako, draga gospa“, jo zaverne stariši brat, „vedno je še čas, in za vas je ravno zdaj pravi čas. Bog vam rad vse odpusti, če le hočete obžalovati grehe, izpovedati se jih in terden sklep storiti, da poboljšate svoje življenje. Še več, zagotavljam vas v imenu božjem in po moči neskončnega zasluženja terpljenja našega Gospoda Jezusa Kristusa, da vam bodo odpuščeni vsi grehi celega življenja“.

Kaker sončni žarek je padlo to zagotovilo tako častitljivega moža na dušo terdovratne žene ter jo omečilo. Zahteva izpovednika in britko jokaje odloži težko butaro svojih pregreh. Poklicati da tudi patra gvardijana iz frančiškanskega samostana v Gvardiji ter ga ponižno prosi, da bi ji podelil obleko tretjega reda svetega Frančiška. Ker je bilo videti, da se je v resnici spokorila, ji je bila skazana tudi ta milost in nekaj dni potem je vmerla ko spokornica, ki je poslušala glas Gospodov, kateri jo je poklical ob enajsti uri v svoj vinograd. Vsi so bili prepričani, da sta bila tista

ptujca sveti Frančišek in sveti Anton. Rešila sta to dušo po božji milosti iz pesti hudičevih, kateri se je toliko časa zastonj trudil za njo.



Brat Janez Montekorvinski, pervi katoliški misijonar na Kitajskem.

V v o d.

Ob času papeža Gregorja IX., ne dolgo po smerti sv. Frančiška, je prišla v zahodne dežele žalostna novica, da preti Evropi strašna nevarnost po divjem in surovem ljudstvu, ki se je tam nekje v daljnji Jutrovi deželi vzdignilo ter se pomika naprej, ropaje in požigaje. Izmej ljudstva mongoljskega ali tatarskega v srednji Aziji je vstal namreč eden tistih nenavadnih ljudi, ki nekoliko sè svojo derznostjo, nekoliko sè srečo, ki jo imajo, doprinašajo dela, ki mora nad njimi stermeti ves svet. Ta človek je bil Temudžin, sin Jeznaja Behaderja, ki je gospodoval nad mnogimi tatarskimi plemeni. Ko se je rodil, 26. prosinca l. 1155, so našli v njegovi desni roki nekoliko zasedene kervi, kar so razlagali ko znamenje, da bo enkrat svet s kervjo napolnil. L. 1168 mu je oče vmerl in odpadlo je mnogo rodov, ki niso hoteli vedeti o gospostvu matere njegove, akoravno je bila modra in znajdena žena. Od 40.000 družin, čez katere je gospodoval Jeznaj Behader, mu je ostalo zvestih samo 3000. Mladost, polno stisek in nadlog, je preživel Temudžin v vednem boju zoper sovražnike. Ko je pervikrat zmagal, vkaže postaviti k ognju 70 kotlov, napolniti jih z vodo in kuhati v njej vjete. Mnogo družin se mu je torej podverglo iz strahu, mnogo pa tudi zavoljo darov, ki jim jih je dajal. Z močno vojsko začne nato vpogibati pod jarem svojega gospostva en narod za drugim ter sprejme naslov „Džengiskan“ to je „mogočni kralj“. In mogočen kralj je bil tudi v resnici; zakaj do svoje smerti, 18. vel. serpana 1227, si je podvergel vse rodove od Koreje in Kitajskega do Tabrisa v Perziji in Moskvé na Ruskem. Njegovi sinovi in vnuki so nadaljevali vojske; prihrumeli so kaker deroča pogubonosna reka v Evropo, požgali mesta Kijev in Moskvó in Ruskem, prestopili meje poljske, poderli mesta Ljubljín, Varšávo in Krakov, potolklí 9. mal. travna 1241 pri Legnici Henrika, vojvodo šleskega in nemški red, ki sta jim stopila nasproti, vdarili nad Madžarje in stali

15. sušca pred glavnim mestom Pešto. Strah in groza je navdajala vso Evropo. Ni ga bilo ljudstva, še tako hrabrega, ki bi bilo moglo zoperstaviti se jim ter odverniti nesrečo, ki je vsem pretila.

V tej sili poskusijo papeži potolažiti nevihto, ter vstaviti divje trume tatarske; pošljejo jim nasproti svoje misijonarje, ki naj bi jih premagali z lučjo sv. vere in z orožjem sv. evangelija. Izbrali so jih izmej sinov svetih očakov Dominika in Frančiška.

Mej pervimi, ki jih je poslal papež Inocencij IV. l. 1245, je posebno znamenit manjši brat Janez Pjankarpinski. Njegov popis zemlje, narodov tatarskih in težavnega svojega poslanstva so učenjaki vedno visoko cenili.

Drugo imenitno frančiškansko poslanstvo do cesarja tatarskega je poslal l. 1253 francoski kralj, sveti Ludovik; vodil ga je slavni brat Viljem Rójzbruk (Ruysbroek, tudi de Rubriquis imenovan.) Tudi on je popisal svoje popotovanje, dogodbe, ki jih je mej Tatari doživel, njih obleko, šege, vero, jedi in drugo, vse kratko pa jasno, kaker je sam videl, ali pa od družih slišal.

Okoli l. 1268 sta prišla h Kublaju, velikemu kanu tatarskemu v Kambalik *) dva imenitna Benečana, Miklavž in Mafej Polo, s katerima je govoril o latincih, t. j. katoliških narodih, ki jih je poznal najberž iz popisov in pripovedi tistih Tatarjev, ki so bili bliže Evrope ter so prišli dostikrat ž njimi v dotiko, zlasti s poslanci papeževimi, dominikani in frančiškani. Rekel je, da se mu latinci močno dopadajo ter da hoče poslati papežu poslanstvo, in ravno njiju dva je prosil, naj bi prevzela to poslanstvo z enim njegovih baronov, v kar sta rada privolila. Dal je tedaj pisati pismo, v katerem prosi papeža, da bi mu poslal sto mož, modrih in izvedenih v postavah kristijanskih in dobrih govornikov, da podučje njega in njegovo ljudstvo in vse, ki molijo bogove; tudi prosi svetega očeta da bi mu poslal olja iz lampic, ki gore v Jeruzalemu pred grobom Kristusovim. —

L. 1274. so prišli v Lijon na Francoskem k vesoljnemu cerkvenemu zboru poslanci Abake, kralja tatarskega v Perziji, ketere sta tja pripeljala frančiškana Jeronim Askolski in Bonagracija Peršičetski, papeževa poslanca v Carigradu. —

*) Kan, t. j. glavar ali kralj; veliki kan se je imenoval zato, ker so bili v drugih krajih neizmerne njegovega cesarstva še drugi kani, ali glavarji ki so mu bili pa podložni. Stanoval je veliki kan v mestu, ki se je imenovalo po tatarsko Kambalik, po kitajsko pa se imenuje Peking; tam stanuje še današnji kitajski cesar.

Velikega pomena je bilo poslanstvo, katero je odposlal l. 1278 k Tatarom papež Miklavž III. Pismo papeževo do poslancev je tako: „Bratom Gerardu iz Prata, Antonu iz Parme, Janezu od sv. Agate, Andreju Florentincu in Matevžu Aréškemu, iz reda manjših bratov, našim poslancem v dežele tatarske, pozdrav in apostoljski blagoslov!.... Ker je dal našemu prednjiku, papežu Janezu, pismeno in po svojih poslancih vedeti slavni knez Abaka, imeniten kralj vshodnega Tatarskega, da pričakujeta on in naš preljubi sin v Kristusu, Kublaj veliki kan, cesar in slavni vladar vseh Tatarov, o katerem se govori, da je kristijan, z velikim hrepenenjem od rimske cerkve izvoljenih mož, da bi bili po njih ona, njiju sinovi in ljudstvo podučeni v kristijanski veri in... kerščeni, zatorej... smo obernili svoje oči in svoje misli na vas, ketere smo spoznali kot može, terdne v veri, izgledne v življenju, odlične v raznih čednostih, da vam naložimo v tej zadevi težo naših skerbi, prepričani, da obrodi po vaši marljivosti koristen sad, Bogu dopadljiv in nam prijeten...“ Dal jim je papež tudi dva druga pisma, eno na kralja Abako, drugo na cesarja Kublaja, h kateremu naj bi se odpravili ob času, ko se bo prav zdelo Abaki, preskerbljeni po njem sè vsem potrebnim.

Omenjeni poslanci papeževi so šli tedaj v Perzijo in tamkejšrečno delali v vinogradu Gospodovem, zlasti ker so leto za letom dohajali za njimi novi misijonarji. Zidali so cerkve in samostane in upati je bilo naj bogatejšega sadu. Ali, čakala jih je huda skušnja. — Hudobni duh ni mogel terpeti, da mu po delavnosti teh misijonarjev otide toliko duš, ki jih je imel prej v svoji oblasti, ko so bile še v paganstvu. Zbudil je tedaj proti njim in vsem vernim kristijanom hudo preganjanje, da bi zaterl evangelijsko seme in ljudi nazaj pahnil v malikovavstvo in krivo vero.

Blagi kralj Abaka, ki je ljubil katoličane in podpiral misijonarje, je vmerl l. 1282 za strupom, ki mu ga je dal njegov vezir (pervi minister); prejšnji dan je še obhajal velikonočni praznik s kristijani v Amadanu. Njegov brat Nikudar se polasti kraljevega prestola, ki je šel starišemu sinu Abakinemu, Argunu, ter se sprizajzni, s Kilavunom, sultanom egipčanskim, zoper keterega se je Abaka vedno vojskoval. Nikudar je bil kerščen na ime Miklavž, ali očitno se odpove temu imenu in kristijanski veri, prestopi k mahomedanstvu ter se zanaprej imenuje Ahmed-Kan. Zdaj začne hudo preganjati kristijane, razdirati cerkve in samostane; več ko dve leti ni čuti o drugem, kaker o ječah, preganjanju in strašni

smerti misijonarjev in kristijanov. L. 1285 se posreči Argunu, da premaga strica odpadnika. Za kerščanstvo so se začeli zopet veseli dnevi; zakaj Arguna so bili stariši in manjši bratje odgojili v ljubezni do kristijanov. Z novega začne zidati cerkve in samostane in, kjer koli more, podpira misijonarje. Čez vse mu je bila pri sercu čast božja in vere kristijanske. Rad bi bil pokončal mohamedance in oslobodil sveto mesto Jeruzalem, kjer je želel kerščen biti. Prosil je v ta namen podpore kerščanske vladarje evropske, ali ti so, žalibog, živeli v vednih mejsebojnih prepirih ter se niso dosti menili za sveto deželo.

Po poslancih, ki jih je poslal v Rim, kamer so prišli l. 1288, sporoči papežu Miklavžu IV., da kerščanstvo v njegovem kraljestvu lepo napreduje, da ste bile vže kerščeni dve kraljici, Tuktane in Elegage, da so se pridružili katoliški edinosti trije prej ločeni škofje in obilno število imenitnih oseb; ob enem prosi novih misijonarjev. Mislimo si lahko, kako veselje je občutil papež Miklavž, ko je slišal o srečni in vspešni delavnosti svojih redovnih bratov v onih pokrajinah; tudi on je bil namreč manjši brat, prvi papež izmej sinov sv. Frančiška.

Precej drugo leto se odpravi obila množica frančiškanskih misijonarjev v Armenijo in Perzijo. Peljal pa jih je brat Janez Montekorvinski, katerega življenje in apostoljsko delavnost smo se namenili popisati.

Poglavja raznih nauk in spodbudljivih izrek brata Egidija.

Poglavje o lenobi.

Če je človek brez dela, zgubi oboje, ta svet in oni, ker ne prinaša nobenega sadu in nič ne koristi drugim. Nemogoča reč je, da bi si človek pridobil čednosti brez gorečnosti in brez velikega prizadevanja. Če moreš stati na varnem mestu, ne postavi se na negotovo. Na varnem mestu stoji tisti, kateri je marljiv in se trudi in peha in dela za Boga in skozi Boga, ne pa iz strahu pred kaznijo, in tudi ne zavoljo plačila, temuč edino iz ljubezni do Boga. Človek, kateri se odteguje težavam in terpljenju, tisti se odteguje v resnici slavi Kristusovi, in enako, kaker je gorečnost koristna in nam pomaga, tako je lenoba vedno nasprotna. Enako

kaker je lenoba pot, po kateri se hodi v pekel, tako je sveta gorečnost pot, po kateri se hodi v nebesa. Mnogo naj bi skerbel človek, da si pridobi in ohrani čednost in milost božjo, vedno zvesto sodélovaje s tisto milostjo in čednostjo; zakaj mnogokrat se pripeti človeku, ki ne dela zvesto, da zgubi sad zavoljo listja, ali zernje zavoljo slame. Enemu da Bog dobrega sadu radodarno z malo listjem, in kakemu drugemu da skupaj sadu in listja, in nekateri drugi so, ki ne dobijo ne sadu ne listja. Veča reč se mi zdi da je, če se zna dobro ohraniti in varovati dobrote in milosti, ki jih je Bog dal, kaker pa, če se jih zna pridobivati; zakaj če tudi človek dobro zna pridobivati, če pa ne razume dobro jih hraniti in varovati, nigdar ne bo bogat. Nekateri pa reči polagoma pridobivajo in so obogatéli, ker so dobro hranili svoj dobiček in svoj zaklad. O koliko vode bi bilo v Tiberi, če bi ne odtekala od nobene strani! Človek zahteva od Boga neizmeren dar, kateri je brez mere in brez meje, in vender noče ljubiti Boga, kaker z mero in z mejo. Kedor hoče od Boga ljubljen biti in od njega neskončno zasluženje dobiti čez vso mero in mejo, ta mora Boga čez vso mero in mejo ljubiti ter mu vedno na neizmeren način služiti. Blager tistemu, kateri iz celega svojega serca in iz cele svoje duše ljubi Boga in vedno svoje telo in svojo dušo trapi iz ljubezni do Boga in za to nobenega plačila ne pričakuje pod nebom, temveč samo misli, da je dolžan vse to.

Če bi bil kak človek zelo vbog in potreben, pa bi mu drugi človek rekel: „Jaz ti hočem posoditi neko močno drago stvar za tri dni, in vedi da, če dobro oberneš tisto stvar v omenjenem obroku treh dni, ti si boš pridobil neizmeren zaklad, tako da boš s njim lahko bogat za vselej“, gotovo je, da bi se ta vbogi močno mnogo potrudil, da bi porabil dobro in pridno tisto močno dragoceno stvar, ter bi si mnogo prizadeval, da bi si jo dobro v korist obernil. Tako pravim enako, da je stvar, katero nam je podarila božja roka, naše telo, katero nam je ta dobri Bog posodil za tri dni, zato, ker so vsi naši časi in leta v primeri trije dnevi. Zato rej če hočeš obogateti in vso večnost okušati sladkost božjo, skušaj, da boš pridno delal in dobro rabil to stvar, ki ti jo je posodila roka božja, to je svoje telo, v tridnevnem obroku, to je v kratkem času tvojega življenja, zakaj če si ne prizadevaš v sedanjem življenju kaj pridobiti si, dokler imaš čas, ne boš več mogel uživati tistega večnega bogastva, tudi ne boš mogel sveto počivati v tistem nebeškem miru na vekoma. Pa kè bi tudi vsa posestva

na svetu bila enega samega človeka, ta pa jih ne bi obdeloval, niti jih drugim dal obdelovati, kakov sad ali kakovo korist bi imel od tistih reči? Gotovo je, da ne bi imel od njih nobene koristi ali dobička. Lahko pa bi se zgodilo, da bi kak človek imel malo posestva, in kè bi ga dobro rabil, bi imel koristi za-se in za druge mnogo in preobilo. Posvetni pregovor pravi: „Praznega lonca ne pristavljaj k ognju zanašaje se na soseda“. In tako podobno tudi Bog noče, da bi katera milost ostala prazna; ker ta dobri Bog nigdar ne da človeku milosti, da bi jo prazno pustil, temuč da jo človek napolni sè sadom dobrih del; zato sama dobra volja še ni zadosti, če si človek ne prizadeva vbogati jo in sè sadom dobrih del jo napolniti.

Enkrat je rekel neki človek, ki se je klatil okoli, bratu Egidiju: „Oče, prosim te, daj mi kako tolažilo!“ Brat Egidij mu je odgovoril: „Brat moj, gledaj, da boš dober z Bogom in tisti hip boš imel tolažilo, katero potrebuješ; zakaj če človek v svoji duši ne pripravi čednega prebivališča, v katerem bi mogel Bog prebivati in počivati, tudi nigdar ne bo našel v stvareh ne mesta ne pokoja ne prave tolažbe. Keder hoče kak človek hudo storiti, ne vpraša nigdar mnogo za svet, da tisto stori; za dobro storiti pa mnogi iščejo sveta in dolgo odlašajo.“

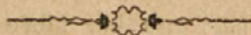
Enkrat je rekel brat Egidij svojim tovarišem: „Bratje moji, meni se zdi, da ni dandanašnji nobenega najti, kateri bi tisto storil, kar spozna da mu je najbolj koristno, ne samo za dušo temuč tudi za telo. Verjemite mi, bratje moji, da bi lahko prisegel v resnici, da človek, koliker bolj se ogiblje tovara in jarma Kristusovega, tolikanj težjega si ga sam stori ter ga čuti tolikanj nadležnišega in nevgodnišega; in koliker bolj serčno ga človek na-se vzame in k njegovi teži prostovoljno še kaj pridene, tolikanj lažje in slajše ga nosi. Kè bi se le Bogu dopadlo, da bi si človek na tem svetu preskerbel in pridobil telesnih dobrot, ker bi potem pridobil tudi dušnih; zakaj telo in duša morata nedvojljivo sklenjena biti, da vedno terpita ali vedno se veselita, to je ali resnično v peklu zmirom in večne martre in nepopisljive bolečine terpeti, ali pa sè svetniki in angeljci v rajju večno veselje in neizrekljive tolažbe vživati po zasluženju dobrih del“.

Neki brat je rekel bratu Egidiju: „Oče, meni se zdi, da mi še ne znamo razločiti, kaj nam je v prid.“ Temu je odgovoril brat Egidij: „Brat moj, prav gotovo je, da vsaki rabi tisto vmealnost, katero se je učil, zato ker nihče ne more dobro delati,

če se poprej ne uči. Torej vedi, brat moj, da je naj imenitniša vmetalnost, kar jih je na svetu, ta, da se dobro dela; in gdo bi jo razumel, če se je ni poprej učil? Blažen tisti človek, komer nobena stvar ni v spodbujo k slabemu, pa še blaženiši je tisti, katerega vsaka reč, ki jo vidi in sliši, k dobremu spodbuja“.

Poglavje o studu časnih stvari.

Veliko bolečin in veliko gorje bo imel vbogi človek, kateri svoje želje, in svoje serce in svoje upanje stavi na posvetne reči, zavoljo katerih zapusti in izgubi nebeške stvari, in bo naposled izgubil tudi te posvetne. Orel jako visoko leti, pa kè bi imel kako težo navezано na perutih, bi pač ne mogel visoko leteti; in tako človek vsled teže časnih reči ne more leteti v visočino, to je, ne more do popolnosti dospeti. Modri človek pa, kateri si težo spomina na smert in sodbo naveže na peruti svojega serca, bi se v velikem strahu ne mogel muditi niti preletavati v ničimernostih niti v bogastvu tega sveta, katero je vzrok pogubljenja. Vsaki dan vidimo posvetne ljudi, kako delajo in kako se mnogo trudijo in velikim telesnim nevarnostim izpostavljajo, da to goljufno bogastvo pridobijo; in potem ko so mnogo delali in pridobili, bodo v enem trenotku vmerli, in pustili, kar so si v življenju pridobili. In zavoljo tega naj se nihče ne zanaša na ta goljufni svet, ki vsakega človeka prevari, ki vanj veruje, ker je poln laži. Marivéd gdor velik biti želi in jako bogat biti hoče, naj išče in ljubi večno bogastvo in večne dobrote, katere vedno sitijo in ne naveličajo in nigdar ne prejdejo. Če se nočemo motiti, vzemimo zgled od živali in ptičev, kateri so zadovoljni, kadar so siti, in nič ne iščejo, kaker svoj živež od ure do ure, kadar so potrebni; in tako naj bi bil človek vedno zadovoljen samo s tem, kar potrebuje v meri in ne čez mero. Rekel je brat Egidij, da se svetemu Frančišku mravlje niso tako dopadle, kaker druge živali, zavoljo velike skerb, katero imajo, da v poletnem času za zimo zbirajo in obilno žita v zalogo devajo; zato je rekel, da se mu ptički dosti bolj dopadajo, ker ne zbirajo v enem dnevu za drugi dan. Pa mravlja nam daje zgled, da naj ne postavamo v poletnem času tega sedanjega življenja, da ne bomo prazni in brez sadu v zimi poslednje in končne sodbe.



Stanje in razširjevanje sv. katoliške cerkve v poslednjem času.

I. Evropa.

(Konec.)

V celi Evropi je pod verhovnim poglavarjem papežem dvoje patrijarhatov, 109 nadškofij, 412 podružnih škofij, 78 škofij, ki so naravnost pod papežem, 2 delegaciji, 11 vikarijatov, 6 prefektur in 16 opatij, ki niso pod škofi. V vseh teh se opravlja služba božja v latinskem jeziku. So pa tudi 3 nadškofije z 7 podružnimi škofijami*), 2 škofiji, ki so naravnost pod papežem, in 1 administracija, kjer se mašuje v raznih drugih jezikih, namreč v starem slovenskem, starem armenskem in novem rumenskem ali rumanskem.

Na Laškem je poleg 1 (beneškega) patrijarhata 47 nadškofij, 155 podružnih škofij, 65 škofij, ki niso pod nadškofi, in 12 samostojnih opatij, ki niso pod škofi.

Na Francoskem je 17 nadškofij in 67 podružnih škofij.

V Avstriji in Ogerski je 11 nadškofij in 41 podružnih škofij latinskega obreda. Na Ogorskem je opatija, ki je neposredno pod rimskim stolom. Gori omenjeni trije vshodni obredi imajo armenski 1 nadškofijo, gerško-slovenski 1 nadškofijo in 4 podružne škofije, gerško-rumenski 1 nadškofijo in 3 podružne škofije.

Na Španskem je 9 nadškofij, 44 podružnih škofij in 1 opatija, ki je neposredno pod Rimom.

Velika Britanija z Irskim ima 7 nadškofij, 42 podružnih škofij in 1 apostoljski vikarijat. — Ko se je imel tiskati poslednji zvezek »Cvetja« so poročali časopisi, da je vmerl irski kardinal Mek-Kéb (Mac-Cabe), ali preden se je razposlal, se je preklicala ta neveselica. Torej jo preklicujemo, dasi pozno, tudi mi. Bog daj kardinalu zdravje in še dolgo življenje! —

Nemško cesarstvo ima 5 nadškofij, 14 podružnih škofij in 6 škofij, ki so naravnost pod papežem, ne podrejene nadškofom; tudi 3 vikarijate in 2 prefekturi.

Portugalsko ima 1 patrijarhat, 2 nadškofiji in 14 podružnih škofij.

*) Wetzter und Welte's Kirchenlex. II. Aufl. II. Bd. pag. 889 ima sicer 8, ali ne vemo, kje bi bila osma, ker jih druge knjige le 7 navajajo.

Na Ruskem ste 2 nadškofiji in 13 škofij.

Gerško ima 3 nadškofije, 5 podružnih škofij in 1 apostoljsko delegacijo. (S tem bodi popravljeno, kar je bilo zadnjič premalo povedano.)

Evropska Turčija ima 3 nadškofije, 5 podružnih in 1 nepodružno škofijo, tudi eno apostoljsko delegacijo in 5 apostoljskih vikarijatov. Ena iz onih trijih nadškofij se pripisuje navadno Srbiji, skópeljska namreč, ali Skoplje (Scopia) ni v sedanjem serbskem kraljestvu, temuč v Stari Srbiji, ki je še zmirom pod Turkom.

Belgija ima 1 nadškofijo in 5 podružnih škofij.

Na Švicarskem je 6 škofij, ki so vse neposredno pod papežem. Tudi ima Švica 1 apostoljski vikarijat, dve apostoljski prefekturi in dve opatiji, ki ste naravnost pod Rimom.

V Holandiji ali na Nizozemeljskem je ena nadškofija sè 4 podružnimi škofijami, kaker je bilo vže zadnjič povedano.*)

Bosna in Hercegovina ima po novi vredbi 1 nadškofijo in 3 podružne škofije.

V Luksemburku je 1 škofija, ki je neposredno pod papežem.

Švedsko in Norveško ima 1 apostoljski vikarijat in 1 apostoljsko prefekturo; naposled Danska marka 1 apostoljsko prefekturo.

II. Azija.

V Aziji ima katoliška cerkev latinskega obreda 1 patrijarhat, 4 nadškofije, 9 podružnih škofij, 1 škofijo, ki je neposredno pod Rimom, 3 delegacije, 61 apostoljskih vikarijatov in 6 prefektur. Raznih drugih obredov je tam 5 patrijarhatov, 24 nadškofij in 37 podružnih škofij.

Latinski patrijarhat je v sveti deželi; patrijarh prebiva v Jeruzalemu. Katoličanov latinskega obreda je v Palestini kakih 10 tisoč; mašnikov s frančiškani skupaj kakih 120. Frančiškani oskerbljujejo namreč, kaker je znano, vže mnogo sto let katoliško službo božjo v poglavitnih svetiščih svete dežele, v Jeruzalemu, Betlehemu, Nazaretu itd. V novejšem času pa je vstanovil patrijarh nekoliko novih duhovnih občin s 3200 katoličani, ki jih sver-

*) Tu omenjamo le, da bi imelo stati v poslednjem zvezku namestu „v Rurmenu (Roermund)“: „v Rurmondi (Roermonde)“. Ime pomeni „Rurski vtok“: „Ruhrmündung“; stoji namreč to mesto tam, kjer reka Rura teče v Maso.

tovni duhovniki oskerbljujejo. Mej njimi so najznamenitiše: Bejt-Džala, velika vas blizu Betlehema, s čez 600 katoličani, Bejt-Sahur, vas pastirjev, katerim je angel oznanil rojstvo zveličarjevo, z okoli 125 katoličani, in Salt onkraj Jordana s čez 900 katoličani.

Poleg patrijarhata v sveti deželi ima katoliška cerkev v turški Aziji nadškofijo v Zmirni sè 16,000 katoliki, škofijo na Hiju s 300 katoliki; potem tri apostoljske delegacije: Sirijo, Mezopotamijo in Kurdistan z Malo Armenijo; dva apostoljska vikarijata: Haleb (Aleppo) in Malo Azijo in več apostoljskih prefektur. Posebnega spomina je vredna delavnost francoskih jezuitov v Siriji. Imajo namreč tam razen novicijata v Ghaziru in misijonskih staj v petih raznih mestih tudi cel gimnazij, višje šole ali univerzitetno in bogato tiskarnico za jutrovske jezike v velikem primorskem mestu Bejrutu. Ravno ti francoski jezuiti lijonske okrajine imajo seminar in šole v Kajiri na Egiptovskem za koptovski obred; tudi so ustanovili leta 1881 misijon v Carjem gradu, v Amaziji in Marsivanu v severni Mali Aziji, negdanjem Pontu, in v Adani v južni Mali Aziji, negdanji Ciliciji, 4 ure od Tarsa, rojstnega mesta sv. Pavla.

Skupaj je v azijski Turčiji okoli 33,900 katoličanov latinskega obreda; mnogo več (okoli 490,000) jih je pa, ki se derže domačih vzhodnih obredov, namreč armenskega, gerško-melhitskega, sirskega, sirsko-kaldejskega in sirsko-maronitskega. Vsaki le-teh 5 obredov ima svojega patrijarha, ter po nekoliko nadškofij in podružnih škofij, armeni 5 nadškofij, 12 škofij, melhiti 4 nadškofije, 8 škofij, sirci ravno po toliko, kaldejci 5 nadškofij, 6 škofij, maroniti 6 nadškofij in 3 (ali 2?) škofije. Znano je, kako so papež Leon XIII. prijatelj častitljivih bogoslužnih obredov, ki so se iz starih časov ohranili na Jutrovem. Da bi tolikanj lažje privabili ločence, ki ne ljubijo latinščine, h katoliški edinosti, so vzkazali, da naj se poprimejo misijonarji obreda tistega naroda, mej katerim učijo; jezuiti mej armenci armenskega, dominikani v Mosulu v Mezopotamiji kaldejskega, kapucini v Mardini sirskega itd. Seveda se to kar naenkrat ne more zgoditi, vendar upamo, da beseda papeževa ne bo zastonj. Veselilo nas je, ko smo brali, kako so kapucini v Mardinu na Mezopotamskem obhajali sedemstoletnico sv. Frančiška. Pervi dan je imel veliko mašo po kaldejskem obredu kaldejski nadškof Attar, pridigal je popoldne kaldejski mašnik Ormizda in sirski škof Elija Etmedžan je dal blagoslov sè sv. Rešnjim telesom. Drugi dan je imel veliko mašo po armenskem obredu ar-

menski nadškof Nazarijan, pridigal je armenski mašnik Narset Digdan in blagoslov je dal sirski škof Ahmardallan. Še le tretji dan je bila velika maša po latinskem obredu; maševal je nadškof Ejon, apostoljski delegat mezopotamski, kateri je tudi popoldne sveti blagoslov dal; pridigal je Gabriel Dohmak, sirski duhovnik. — Tudi v Carjem gradu se je obhajala tridnevnicca v eni cerkvi z velikimi mašami v trih raznih obredih, armenskem, gerškem in latinskem. —

Mej katoličani vshodnih obredov so poslednja leta armenci največ prizadeli sveti cerkvi, ker so se namreč neketeri od njih vperli zoper Hasuna, svojega postavnega patrijarha, ter si leta 1872 nekega Kupelijana izbrali namesti njega; vendar se je ta leta 1879 papežu podvergel in Hasuna so zopet vsi pripoznali. Že drugo leto so pa sveti oče tega izverstnega moža izvolili za kardinala ter v Rim poklicali; in patrijarh je postal 4. vel. serpana 1881 Štefan Azarijan.

Vseh katoliških armencev s tistimi vred, ki so v Evropi, je okoli 100,000; vseh armencev skupaj pa okoli 3 milijone. Velika večina jih je torej ločena od katoliške cerkve ter krivoverstru (monofizitskemu) vdana. Spreobračanje pa se množi povsod, in bi se še v mnogo večji meri, ako bi bilo s čim začeti nove misijonske postaje, kar bi bilo tolikanj bolj potreba, ker protestantje veliko silo delajo, da bi armence pridobili za-se. —

Poglejmo nadalje v rusko Azijo. Tam je po deželah kavkáskega pogorja precej katoličanov, ki so se pa dozdej dosledno preganjali. Leta 1840 so se popodili kapucini iz Tiflisa na Gruzinskem, kjer so imeli apostoljsko prefekturo; ravno to se je zgodilo po vseh krajih ruske Armenije katoliškem misijonarjem. Carski ukaz je podvergel katoličane armenskega obreda ločenemu patrijarhu, kar je mnoge katoličane pripravilo k temu, da so se izselili v tursko Armenijo. Upamo, da se pod novim carjem katoličanom tudi v teh krajih bližajo boljši časi. — Število katoličanov, ki živijo ko pregnanci v Sibiriji, se ceni na deset do petnajst tisoč. Poglavitne katoliške fare sibirske so Toboljsk (okoli 5000 duš), Omsk (okoli 4000 duš), Irkutsk (okoli 3300 duš), in Krasnojarsk (okoli 2000 duš). Vsaka je raztegnjena čez več prostora, kaker v drugih deželah cele škofije. Stojijo pa pod oblastjo nadškofa Mogiljevskega, ki stanuje v Peterburgu ter je čez vse katoliške cerkve latinskega obreda, ki so na Rusovskem. Poslednji nadškof mogiljevski je bil monsijor Anton Fijalkovski, ki je vmerl ko starček šest in osemdesetih let letos 12. svečana. Malo dne pred smertjo

ga je počastil car z veliko vezjo reda Aleksandra Nevskega, kar je posebno veselo znamenje za katoličane na Ruskem; že davno namreč ni dobil noben katoliški škof tega reda.

Skozi neizmerno Sibirijo, ki ima pa ljudi le malo (kakih 11 milijonov skupaj sè srednjo Azijo), pridemo vedno proti jutru grede do Velikega ocejana ali Tihega morja. Tu je ne daleč od bregov skupne zemlje na mnogih večih in manjih otokih sloveče kraljestvo ali cesarstvo J a p a n s k o, ki ima prebivavcev do 34 milijonov. Katoliška cerkev ima tam dva apostoljska vikarijata; v obeh oznanjujejo sveti evangelij francoski misijonarji iz pariškega seminarja; v južnem je 18 tisoč katoličanov, v severnem le nekaj čez dve tisoči. Tukaj je sveti Frančišek Ksaverij leta 1549 začel oznanjevati vero Kristusovo, tukaj so zanj 5. svečana 1597 kri prelili sloveči japonski marterniki. Dandanašnji napreduje to cesarstvo v omiki z velikanskimi koraki; katoliška vera se uči brez ovire in kaker se izgublja strah preganjanja, tako se množi število teh, ki so voljni sprejeti jarem Kristusov.

Mej japonskimi otoki in kitajskim cesarstvom je skorotok K o r e j a, kjer je kraljestvo, ki je nekako na pol podložno kitajskemu cesarju. Prebivavcev ima 9 milijonov; mej njimi kakih 8000 katoličanov. Tudi tukaj ima namreč sveta cerkev apostoljski vikarijat, ki ga oskerbljujejo, kaker ona dva, francoski duhovniki iz pariškega seminarja za unanje misijone. Od leta 1866 do 1876 so tam kristijane silovito preganjali, 10 do 12 tisoč jih je kri prelilo za sveto vero. Poslednji čas se je začel mladi kralj prijaznega kazati kristijanom. Ali lansko leto je vstal hud punt zoper njega, ker je bil sklenil trgovinsko pogodbo z Amerikanci ter odperl deželo ptujcem. Vender se je punt vkrotil in kralj naznanja v razglasu, ki ga je izdal, da je sklenil še nadalje pogodbe z Angleško in Nemčijo, glede ptuje (t. j. kerščanske) vere pa pravi, da je ne more pustiti oznanjevati v državi: „Posebne postave so nasproti in razen tega, kako bi mogli mi, ki smo tako dolgo izpolnjevali nauke Konfucijeve in Menčijeve, mi, ki hodimo celo življenje po potih popolnosti in pravice, naenkrat zapustiti resnico in objeti hudobo in zmoto?“ —

O misijonih v velikem kitajskem cesarstvu smo že predlanskem nekoliko povedali, ter imenovali tiste apostoljske vikarijate, kjer misijonarijo frančiškani. Mislimo pa, da bo mnogi rad tudi o drugih kaj izvedel; zato jih hočemo naštetih vse, dasiravno imajo čudna imena, ki se težko zapomnijo. Zaradi popolnosti imenujemo

še enkrat tudi frančiškanske, ki so ti: Šen-si, Šan-si, Šan-tung, Zapadni Hu-pe. Severni Hu-pe, Vshodni Hu-pe, Južni Hu-nan. V vseh teh velikih okrajinah je čez 100 milijonov prebivavcev, mej njimi kakih 67 tisoč katoličanov. Južna polovica dežele Šan-tung se je izročila predlanskim nemškim duhovnikom iz misijonske hiše v Steylu *), vendar tako, da ostane vikarijat še cel pod dozdanjim škofom. — Vikarijat Severni Hu-pe je lani 28. rožnega cveta zvečer zadela velika nesreča. V malo urah je pokončal, ogenj misijonsko hišo, seminar, šole, apoteko in nekoliko sirotišnic. Skoraj nič ni bilo mogoče rešiti. Škoda je jako velika in pomoči silno potreba. — Poleg teh sedem in Koreje ima Kitajsko še 22 apostoljskih vikarijatov; v devetih, ki so Mandžurija, Kvang-tung Kvang-si, Jün-nan, Kvej-čev, Južni, Vshodni in Zapadni Sè-čven in Tibet, oznanjujejo sveto vero duhovniki že omenjenega pariškega seminarja; dva, Mongolijo in Kansu-Kukunoor, ima belgijski seminar; dva, Ho-nan in Hong-kong, milanski seminar; pet jih imajo lazaristi: Severni Pe-če-li, Zapadni Pe-če-li, Severni Kjang-si, Južni Kjang-si in Če-kjang; dva francoski jezuiti: Vshodni Pe-če-li in Kjang-nan; enega filipinski dominikani: Fu-kjan; enega španski (filipinski) avgustinijani: Severni Hu-nan. Poleg teh apostoljskih vikarijatov je na Kitajskem tudi škofija v portugiskem mestu Makavu (Makao, izgovori: Makáu) s precej obilim številom katoličanov (čez 300.000). Po postavah je v kitajskem cesarstvu dandanašnji kerščanska vera dopuščena. Poglavitni zadržek, da se ne razširjuje tako hitro, kaker bi bilo želeti, je ta, ker je premalo misijonarjev, ki bi jo oznanjali, in še ti, kar jih je, nimajo zadosti pripomočkov, da bi zidali cerkve in šole. Vender je resnično tudi to, da jih posamezni uredniki in pismouki kitajski le preradi ovirajo, kar je mogoče.

V Tihem morju, na južno-vshodni strani Kitajskega, so Filipinski otoki, ki jih je 17. sušca 1521 vpervič vgleдал slavni portugiz Fernan Magaljájis (Fernão Magalhães), ko se je v španski službi vozil okoli sveta. Španski so ti lepi otoki tudi še dandanašnji; 1400 jih je, večih in manjših, in prebivavcev imajo čez 6 milijonov; katoličanov je mej njimi 5 milijonov in pol. Glavno mesto je Manila na otoku Lusónu; tukaj je nadškofija, ki ima pod sabo 4 podružne škofije, katerih imena so: Nueva Segó-

*) Vasica Steyl je blizu mesta Venlo v holandskem Limburgu. Misijonska hiša za Nemce se je odperla tam 8. kimavca 1875.

via, Nueva Kaseres (Caceres), Sebu (Cebu) in Haro (Jaro). Tukaj je tudi znamenita frančiškanska okrajina svetega Gregorja, ki oskerbljuje 134 far in 12 misijonov. Ne manj lepo cveteta na teh srečnih otokih reda sv. Avgušтина in Dominika. Sploh je današnji ni dežele, kjer bi katoliški redovi v toliki časti živeli in toliko vpliva imeli kaker na Filipinih. V novejšem času so se tudi jezuiti tam zopet naselili ter prevzeli zlasti misijon na južnem velikem otoku Mindanavu (Mindanao), kjer so se mohamedanci do zdaj terdovratno vstavljali kerščanstvu. Na Lusonu, v glavnem mestu celega otočja, Manili, pa so vstanovili veliko zgledno šolo, kjer se izobražujejo ljudski učitelji, in nekake višje šole (Athenaeum municipale), kjer se skerbi za napredek v znanstvih, ne da bi se vera napadala in izpodkopovala. Ker potemtakem na teh lepih otokih tako mirno in lepo cvete katoliško življenje, ni čudo, ako se protestantje in slobodnjaki jeze in penijo ter hinavsko pišejo n. pr.: „Malo časa sem bival v Manili, pa sem tukaj domače Tagale in Negrite prav srčno miloval, kajti ti ljudje neizrečeno trpe pod železno šibo sebičnih avgustinskih menihov.“*)—O ti vsmiljeno serce, ki si tako natanko vse videlo in preiskalo! Seveda seveda! V Tasmaniji — kedor se je okoli sveta vozil, mora vedeti, kje je ta lepa dežela — ni bilo „sebičnih avgustinskih menihov“, zato Tasmanci nobene sile več ne terpe na tem svetu; protestantje in slobodnjaki so jih poslali vse v boljšo deželo, v večnost, celo ljudstvo do zadnje babice!

Od Filipinskega proti jugu nahajamo še mnogo večje otočje, tako imenovano Niderlandsko Indijo. Glavno mesto je Batávija na Žavi (Java), najimenitnišem, dasi ne največem otoku v tem kraju. V Bataviji je katoliška cerkev in apostoljski vikarijat za vso niderlandsko Indijo. Katoličanov šteje mej 25 milijoni kakih 24 tisoč. Oskerbljujejo ga holandski duhovni, ki imajo, razen več postaj na Žavi, tudi neketere na otokih Flores, Sumatra in Banka. Otok Bornéj (Borneo), ki je večji, kaker celo naše cesarstvo, pa ni ves niderlandski, temuč le južna stran. Na severju je neodvisen sultanat Brunej, ki so po njem portugizi imenovali cel otok; na nekem voglu je celo neki anglež radža, to je, kralj ali poglavar. Njegovo kraljestvo se imenuje Sarávak, glavno mesto pa Kučing. Tukaj so začeli misijon angleški duhovniki misijonskega seminarja Mill-Hill blizu Londona. Njim so nam-

*) Letopis Matice slov. za leto 1880, stran 140.

reč leta 1880 sveti oče Leon XIII. izročili novo apostoljsko prefekturo bornejsko.

Prestopimo zdaj zopet na skupno zemljo azijsko, na skorotok Od zadnje Indije, kjer so znamenita kraljestva ali cesarstva Anam, Sijam in Birma. Anam je vshodni rob skorotoka, razdeljen v dva dela, severni se imenuje Tonkin (Tong-king), južni pa Kočinčina (Cochinchina). Najjužniši konec Kočinčine z glavnim mestom Saigon imajo od leta 1862 Francozje v oblasti, pa iščejo zdaj priložnosti, da bi tudi Tonkin pod-se spravili. Katoličanov je v tem cesarstvu že blizu pol milijona. Tonkin je razdeljen v štiri apostoljske vikarijate; severna dva imajo filipinski dominikani, južna dva francoski duhovniki pariškega seminarja. V Kočinčini so trije vikarijati, dva v anamski, eden v francoski; vse tri oskerbljujejo duhovniki pariškega seminarja. Na severju se derži francoske Kočinčine dežela Kambodža, ki je bila prej kos cesarstva Sijam, leta 1863 pa se je podverгла Francozom. Tudi tukaj oskerbljuje apostoljski vikarijat pariški seminar; katoličanov je mej kakimi 890.000 prebivavcev: 10.000. Od ravno tam so misijonarji v apostoljskem vikarijatu cesarstva Sijam, kjer je mej kakimi 6 milijoni prebivavcev 12000 katoličanov. Birma, Burma ali Barma (izgovarjati je menda Bärma, Brma) je razdeljena v domače kraljestvo in primorske pokrajine Arakan, Tenasserim in Pegu, ki so angleške. Cela dežela je razdeljena v tri apostoljske vikarijate; vshodnega oskerbljuje milanski seminar, severnega in južnega pariški. Poslednji ima tudi vikarijat malajskega skorotoka, kjer je sloveče angleško mesto Singapur. Tukaj ima blizu mesta Džordž-tavn (Georgetown) na otočiču Pulo Pinang pariški seminar znamenito misijonsko središče in odgojevalnico za mladeniče misijonskih krajev, ki se pripravljajo na duhovski stan.— V vsej Odzadnji Indiji je katoličanov mej kakimi 53 do 54 milijoni ljudi okoli 683.400.

S p r e d n j a Indija je do malega vsa pod angleško oblastjo: angleška kraljica se imenuje zato cesarica Indije. Katoličanov je tam blizu poldrugi milijon; vsega prebivavstva pa je seveda čez 240 milijonov duš. Nadškofija Goa (portugalsko posestvo) ima 240.000 katoličanov, čez polovico vsega prebivavstva tistega kraja. Ostala Indija je razdeljena v 19 apostoljskih vikarijatev in eno prefekturo. Dva vikarijata sta na otoku Sejlonu (Ceylon); južnega z glavnim mestom Kolombo oskerbljujejo benediktinci, severnega z glavnim mestom Džafna oblata neomadežanega spočetja. Na skorotoku imajo irski duhovniki vikarijat Madras (v novejšem času jim

pomagajo duhovniki iz angleškega seminarja Mill-Hill); pariški seminar ima vikarijata Hajderabad in Centralno Bengalijo; misijonarji iz skupščine sv. Frančiška Salezija imajo vikariat Visagapatam; karmeliti oskerbljujejo vikarijata Verapoli in Kvilon; benediktini razen že imenovanega na Sejlonu tudi vikariat Vshodne Bengalije; kapucini apostoljsko prefekturo Pondišerij in tri velike vikarijate: Patna, Agra in Pendžáb; jezuitom naposled so izročeni štirje vikarijati: Bombaj-Puna, Mangalur, Madura in Zapadna Bengalija. Katoliška vera pod angleško vlado prelepo napreduje. Namestni kralj lord Rájpen (Ripon) je sam goreč katoličan ter daje povsod najlepše zglede. —

V sosednjih deželah proti zapadu, Beludžistanu in Afganistanu, se do zdaj pač še ni moglo dosti storiti. Za Afganistan so leta 1879 sveti oče Leon XIII. odločili apostoljsko prefekturo, ter jo izročili angleškemu misijonskemu seminarju v Mill-Hillu. —

V Perziji, ki ima okoli 6 milijonov prebivavcev, je katoličanov latinskega obreda kakih 5600 duš. Ti imajo nadškofijo Babilon, škofijo Ispahan in 1 apostoljsko delegacijo. Drugih kristijanov je še kakih 60 tisoč, ki so pa ločeni in krivoverci, armenci: evtihijani, kaldejci: nestorijani. Amerikanski protestantje si prizadevajo že 30 let, da bi jih pridobili za svojo vero, ni jim ne za trud ne za denar, vender do zdaj niso opravili nič drugega, kaker nevero in sovraštvo do katoliške cerkve so razširili. —

Arabija je domovina mohamedanstvu; edino katoliško misijonsko postajo nahajamo v angleški terdnjavi Aden na onem koncu Erdečega morja; tam imajo kapucini apostoljsko prefekturo. Tako smo obšli v duhu celo veliko Azijo.

Čudežno ozdravljenje na prošnjo sv. Frančiška.

V vasi Noče blizu Briksna na Tirolskem je meseca velikega serpana leta 1881 neka 26letna ženska, Jakoba Bonera, stregla neki bolnici. Pri tem opravilu jo napadejo silne bolečine; omedli ter se na pol mrtva na tla zgrudi. Zdravniki so pri rokah, reč natanko preiščejo ter sprevidijo, da imajo opraviti s hudim notranjim pretresom, ki ga ni mogoče ozdraviti drugače, kaker s pomočjo ranocelniškega orodja; to delo je pa zelo težavno in negotovega vspeha. Mej tem se poslužujejo zdravniških pripomočkov, ali bo-

lezen je vsaki dan hujša; desna roka in noga oterpneti, herbet se ji ognoji, moči ji ginejo, želodec ne more nič več vzdržati in kašelj postaja zelo težak. Več izvedenih zdravnikov obišče Jakobo; eni pravijo, da so pljuča pokvarjena, drugi pa, da je njena bolezen neozdravljiv mertvoud; vsi so edini v tem, da ni več upanja, da bi ozdravela. Ta razsodba zdravniška je vsim znana.

Ne sme se pa tukaj zamolčati, da se je bolezen Jakobina začela prav ob tistem času, ko se je vpeljal tretji red serafinskega očeta svetega Frančiška v vasi Noče, da je vjemanje vsim popolnoma očitno: prav tisti dan namreč in tisto uro je bila ustanovljena skupščina, ko je zbolela pobožna žena, ki je silno želela stopiti v tretji red.

Zdaj pa, ko je imela že skoraj vmreti, prosi zopet obleko frančiškanskih tretjerednikov, in duhovniku tamkajšnje cerkve se je zdelo prav, da bi jo vslušal. Ob zori dne 11. prosinca 1882 se prinese bolnici najsvetejši zakrament in ona zavžije ženina svoje duše z veliko pobožnostjo. Obleka (škapulir) in pas tretjega reda sta pripravljena ter se blagoslovita in duhovnik jo začne oblačiti. In glejte, komaj se dotakne blagoslovljeni škapulir bolničnih persi, še vzdigne roko, ki je ležala brez gibanja, prime z obema rokama pas ter se prepaše ž njim. Oterpnjenost, kašelj, bolečine in vse boleznj zginajo naenkrat. Jakoba vstane iz postelje brez pomoči, se obleče ter gre naravnost v cerkev kake pol ure daleč, da se obilno in serčno zahvali Gospodu našemu Jezusu Kristusu, ki je življenje, zveličanje in vstajenje naše, in služabniku njegovemu, svetemu Frančišku. V zahvalo je pobožno pri daritvi svete maše in od tedaj ni odjenjala sláviti serafinskega očeta; in mnogi iz tistega kraja so se vpisali v tretji red. — Slava Bogu najboljšemu, ki pride od njega vse dobro.

Acta O. M. 1882. V.

Priporočilo.

V pobožno molitev se priporočajo:
 č. p. Jo a h i m J e r e b, vmerli 12. sušca t. l. v Ljubljani;
 rajne tretjerednice: L u d o v i k a (Marija) Š o r l i iz Podmelke
 (goriške skupščine), H e l e n a K u n s t iz Gomilske in M a r i j a
 T e r b o l j iz Šmartina pri Šaleku (nazarske skupščine).
